

Verksamhetsplanering

Idag ser verksamheten flera fördelar, ur olika perspektiv, med större enheter:

- **Rekryteringsperspektiv:** Det är svårt med rekrytering och det finns idag i inte behöriga lärare för att täcka alla tjänster på dagens förskolor och skolor. Antalet lärare som behövs är mindre på en större skola vilket innebär ett mindre rekryteringsbehov.
- **Elevgrupper:** Skolorna består idag av klasser med sammanslagna årskurser (årskurs 1 går ihop med årskurs 2, och så vidare), vilket är en utmaning för lärarna på mindre skolor, men även ur ett organisatoriskt perspektiv.
- **Rektorsperspektiv:** Idag får rektorerna lägga mycket tid på att hantera mer administrativa uppgifter än skolutveckling. SKA (systematiskt kvalitetsarbete), ekonomi, elevhälsoarbete, samverkan, möten/konferenser, personalfrågor är alla processer som ska genomföras på varje skola, oavsett storlek på skolan. Att i stället ha en större enhet och genomföra detta omfattande arbete en gång i stället för två sparar mycket tid för rektorerna.
- **Samordning/kvalitetsaspekter:** Ur en ekonomisk aspekt finns flera samordningsvinster att göra om man har en större enhet i stället för flera mindre enheter. Under pandemin har det varit svårt att samlokalisera och omorganisera verksamheten, vilket ger negativa effekter på kvaliteten i utbildningen.
- **Särskilt stöd:** Totala elevpengen på en liten skola har, trots reglerade tillägg i budgeten, mindre marginal efter fördelningen av undervisningsansvarig personal är klar än en större skola. Utifrån ett resursfördelningsperspektiv är detta likvärdigt på organisationsnivå då antalet elever som behöver särskilt stöd är färre, men innebär ändå en utmaning när stödet är stort. Utöver den ekonomiska utmaningen är rekrytering och resurstillgång svårt när exempelvis speciallärare, specialpedagoger och elevassistenter behöver fördelas på flera skolor som var för sig inte kan bära en hel tjänst.

Elevhälsoperspektiv

Tillgången till elevhälsoresurser varierar beroende på skolans storlek, eftersom elevhälsoprofessionerna tjänsteplaneras utifrån elevantal. Skollagen reglerar alla elevers tillgång till elevhälsoresurser och dessa fördelas på ett likvärdigt sätt till kommunen idag. Ur ett elevhälsoperspektiv finns svårigheter med mindre skolenheter:

- Det totala elevantalet för Fåker och Ångsta skolor tillsammans motsvarar i dagsläget ca 30% tjänst för skolkurator respektive skolsköterska. Den faktiska tillgången till elevhälsa kommer att öka om den förhållandevis lilla tilldelningen av elevhälsoresurs koncentreras till en större skolenhet, i stället för att som idag delas upp mellan två små skolenheter.
- Från 2023-07-02 träder en ny skollagsformulering i kraft, som föreskriver att elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete (Skollagen 2010:800; Lag 2022:1315). För små skolenheter, som Fåker och Ångsta utgör var och en för sig, blir det i praktiken inte praktiskt möjligt att efterleva lagkravet. Elevantalet genererar för

lite resurs på respektive skola, vilket innebär att elevhälsoteamet inte har möjlighet att bidra operativt på plats i respektive skolenhets systematiska kvalitetsarbete.

Lokalplanering och organisering

Idag planeras skolor utifrån nyckeltalet 25 elever per klass. En klass per årskurs innebär en skola med totalt 175 elever. Detta använder vi i förstudierapportens Scenario 1 och 2. En sådan organisation gör att till exempel fritidshem, elevassistenter och stödresurser går samordna och organisera relativt effektivt inom skolenheten.

Att planera för mindre skolor än så, innebär sammanslagna klasser med en förskoleklass, en klass för årskurs 1–2, en klass för årskurs 3–4 och en klass för årskurs 5–6. Med en klasstorlek på 25 elever medför detta en skola för 100 elever, vilket vi använder oss av i förstudierapportens Scenario 3 och 4. En sammanslagning enligt denna modell innebär att grupper ofta behöver brytas isär och göras om varje år. Det innebär dessutom att skolan har åldershomogen grupp antingen i årskurs 6 eller i förskoleklass, vilket är en organisation som kostar betydligt mer. Det innebär även att elever i samma årskurs läser efter olika timplaner och i vissa fall olika kursplaner, vilket ökar behovet av antal lärare. Samordningen mellan två små skolor är svårare, inte minst gällande planeringen för ämneslärartjänster som slöjd, idrott, musik och så vidare, men det gäller även speciallärare och specialpedagog.

Det ställer andra krav på undervisning att möta elever i ett åldersspann där spannet i kunskap naturligt ofta är större. En utmaning med att organisera sammanslagna grupper är att timplanen, som reglerar minsta garanterade undervisningstid per ämne, organiseras per årskurs. Det finns flera ämnen där timplanen skiljer mellan årskurser, men ämnena slöjd, hemkunskap och moderna språk påverkas tydligast och kräver delningar med dubbla lärare och en dyrare organisation. Utöver detta är stadieövergångarna en utmaning där en skola som organiserar sig med sammanslagna klasser antingen ska byta grupper varje år genom att behålla fasta sammanslagningar, som F–1, 2–3 och så vidare. Alternativt kan man hålla ihop grupper men undervisa i två olika kursplaner samtidigt i F –1 och 3–4. I det senare fallet kommer även årskurs 6 vara åldershomogen varje år, vilket är en dyrare organisation. I en skola med en årskurs per klass är gruppen i stort sett samma under hela skoltiden.

Det finns flera fördelar med att bygga färre och samlokaliserade enheter för förskola och skola. Dels minskar driftskostnader till följd av samnyttjade ytor, dels medger det en mer effektiv bemanning och ger större möjligheter till resurser som bland annat elevhälsa och specialpedagog. De omfattande ombyggnationer som krävs för att uppnå goda lärmiljöer och hälsosamma byggnader riskerar att bli mycket kostnadsdrivande i jämförelse med att bygga en ny enhet bestående av samlokaliserad skola och förskola, där man kan samnyttja lokaler och vissa gemensamhetsutrymmen.